

Asia: VM068:00/2017

Kuuleminen henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista

Nykytilan ongelmat

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Maahanmuuttoviraston mielestä johtoryhmä on tunnistanut hyvin nykyisen henkilötunnuksen käyttöön liittyviä pulmia. Etenkin epäkohdat joita aiheutuu nykyisen henkilötunnuksen sukupuoli- ja syntymäaikaSIDonnaisuuteen sekä niistä johtuvista tunnusavaruuden suppeudesta, toisaalta pääsemään eroon henkilön tunnistamisesta pelkän henkilötunnuksen perusteella. Maahanmuuttovirasto katsoo että henkilötunnuksen tehtävä on yksilöidä ihmiset erilaisissa valtion tietojärjestelmissä yksiselitteisesti, tehokkaasti ja turvallisesti.

Siirtyminen luotettavampaan tunnistukseen myös turvallisuusviranomaisten ulkopuolella olisi tarpeellista huomioida.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

-

Tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Myöntöprosessi on luotettavuuden kulmakivi Suomessa myönnettäville henkilöllisyyttä osoittaville asiakirjoille, mutta sama pätee toiseenkin suuntaan: jos asiakasta ei tunnisteta kunnolla asiointitilanteissa, hän voi esiintyä monena eri henkilönä myöntöprosessin luotettavuudesta riippumatta. Ei siis auta, että estetään vain väärin henkilöllisyyksien luonti, on myös estettävä niiden käyttö.

Mobiililuvat kuten poliisin suunnittelema mobiilihenkilökortti voivat ajan myötä parantaa tunnistamistilannetta tarjoamalla käyttöön pientä muovikortin kuvaa suuremman ja olennaisesti parempilaatuisen kasvokuvan. Tätä korkeampi turvataso käyntiasioinnissa voitaisiin toteuttaa siten, että asiakas käyttäisi asiointitilanteessa sähköistä tunnistusta samalla tavalla kuin nykyään

verkkoasioinnissa. Mobiilihenkilökortti voi tuoda tähän myös uusia, nykyisiä sähköisen tunnistuksen menetelmiä sujuvampia keinoja.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

-

Oletteko tunnistaneeet sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

-

Biometria

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

-

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

Henkilön kaikki biografiset tiedot voivat ajan myötä muuttua. Nimen voi vaihtaa, syntymäaika voi tarkentua, kansalaisuus vaihtua, synnyin paikan nimi vaihtua / täsmentyä ja henkilötunnus voi vaihtua. Biometriset tiedot sen sijaan muuttuvat hyvin vähän ja hitaasti (tunnisteesta riippuen). Biometristen tietojen avulla voidaan identifioida ja verifioida asiakas luotettavasti. Kuten väliraportissakin todetaan biometrisellä vertailulla voidaan parantaa henkilön tunnistuksen luotettavuutta kahdella eri tasolla:

- kun asiakas hakee uutta tunnistusvälinettä
- kun asiakas tunnistetaan asiointitilanteessa

Henkilöä ei saa antaa vapaasti luoda uusia henkilöllisyyksiä, eikä omaksua toisten henkilöllisyyksiä (ts. tehdä identiteettivarkautta). Jos identiteetin luominen ei tapahdu luotettavasti, ei asiointitilanteenkaan tunnistus voi olla luotettava. Henkilöllisyyden luomistilanteessa biometrian avulla voidaan varmistaa, ettei henkilö kerran tunnistusvälineen saatuaan voi saada uutta tunnistusvälinettä eri henkilöllisyydellä.

Yhtenä pohdinnan aiheena voisi olla henkilöllisyyteen liitettävän ensirekisteröinnin yhteydessä tieto tunnistuksen ja henkilöllisyyden luotettavuuden tasosta, sekä siitä onko tunnistuksessa käytetty biometriikkaa hyväksi.

Tällöin henkilöllisyyden luotettavuuden taso olisi vahvin asioidessa viranomaisen kanssa, jossa tunnistus tehdään luotettaviin asiakirjoihin perustuen ja biometriikkaa hyödyntäen ja heikoin tilanteessa, jossa henkilöllä ei ole esittää luotettavia asiakirjoja eikä biometriikkaa voida hyödyntää.

Suomalainen yksilöivä tunnus voitaisiin oheisessa mallissa antaa aina ensirekisteröinnin yhteydessä tapauksissa, joissa henkilö on luotettavasti tunnistettu esittämien matkustusasiakirjojen pohjalta viranomaisten toimesta tai henkilö syntyy Suomessa yksilöivän tunnuksen omaavalle henkilölle.

Etätunnistuksessa biometriikkaa ei voida luotettavasti hyödyntää eikä siten suositella käytettäväksi

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Suurin riski väkiraportissa esitetyillä biometrisillä tunnisteilla (sormenjälki ja kasvokuva) olisi niiden väärinkäyttö viranomaissektorin ja henkilötunnuksen uudistamishankkeen ulkopuolella. Kasvokuva (sekä sormenjälki) voidaan ottaa henkilöltä ilman tämän suostumusta tai tietämystä ja näin ollen oikeus anonymiteettiin heikkenee sekä yksityisyyden suoja on uhattuna. Tietämättömyys mitä mahdollisesti luvatta otetuilla biometrisillä tallenteilla tehdään, lienee suurin huolenaihe ihmisillä. Suurin uhka lienee biometristen tunnisteiden joutumista väärin käsiin ja miten toimia tilanteissa jossa biometrisiä tunnisteita on käytetty identiteettivarkauden yhteydessä. Kuitenkin biometrisestä todentamisesta alati kasvavasta tarpeesta huolimatta ihmisillä on oikeus nauttia elämästään anonymisti.

Ratkaisumallien arviointi

Kommentteja minimimallista

-

Kommentteja keskitetystä mallista

Maahanmuuttovirasto katsoo että esitetty keskitetty malli olisi ainoa tarkoituksenmukainen malli jatkoselvityksen kannalta.

Kommentteja hajautetusta mallista

Maahanmuuttovirasto katsoo, että hajautettua mallia ei tulisi ottaa käyttöön nykyään henkilötunnuksen saavien henkilöiden ryhmään, jotta nykyään hyvin ja luotettavasti toimivan väestötietojärjestelmään perustuvan keskitetyn henkilöiden keskeisten henkilötietojen luotettavuuden takaava järjestelmä ei pääsisi rapautumaan. Toimintatapa ja siihen liittyvä tietojen luotettava keräämisprosessi on useilla mittareilla mitattuna maailmassa harvinainen, ellei jopa ainutlaatuinen.

Maahanmuuttovirasto näkee kuitenkin potentiaalisena selvittävänä vaihtoehtona mahdollisesti osittain hajautetun menettelyn käyttöönottamisen niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalla kysymys on kertaluontoisesta tai hyvin lyhytaikaisesta rekisteröinnistä Suomeen jonkun yksittäisen tai lyhytaikaisen velvoitteen hoitamiseksi tai oikeuden saamiseksi.

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

-

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

-

Vaikutukset

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

-

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

-

Miten arivioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki

B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuoli tieto

C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika

D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

-

Muut kommentit

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

-

Avoin vastauskenttä

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

-

Untamo Tuomas

Bonn Christoffer
Maahanmuuttovirasto